

Tasarılarımız hayata geçecek mi?

Aykut Göker

Hükûmetin ya da devletin ilgili kurumlarının isteği üzerine bilim ve teknoloji ile ilgili politika ve strateji belirleme çalışmalarına katılan bilim insanları ve uzmanların en çok sordukları soru şu: Tasarılarımız bu kez hayata geçecek mi? Mayıs ayı, bu sorunun çokça yinelendiği bir dizi etkinliğe sahne oldu. Bunlara bir göz atalım:

Türkiye'nin uzun vâdeli bilim ve teknoloji politikasına temel teşkil edecek **Vizyon 2023** Projesi kapsamındaki **Teknoloji Öngörü Çalışması**'nın son aşamasına gelindi ve Mayıs başında "**Strateji Belgesi**"nin hazırlanmasına başlandı. Bu belge, önümüzdeki 20 yıllık dönem için, ülkemiz açısından stratejik önemde olduğu düşünülen teknoloji alanlarını ve bu alanlarda hedeflenen yetkinliklere hangi aşamalardan geçerek ve hangi politika araçlarından yararlanılarak erişilebileceğini gösteren teknoloji yol haritalarını kapsayacak. İşin daha da sevindirici olan yanı, strateji belgesini hazırlama çalışmalarının başladığı günlere rastlayan **2004 Türkiye İktisat Kongresi**'nde (5-9 Mayıs; İzmir) Vizyon 2023'ün gündeme gelmiş olması.

Daha önce sözünü etmiştim; DPT'nin eşgüdümünde düzenlenen İktisat Kongresi'nde, bilim ve teknoloji politikalarının ele alındığı bir oturum vardı ve bu oturumda konuyla ilgili Çalışma Grubu'nun hazırladığı rapor görüşüldü. Grup, raporunu Vizyon 2023 kapsamındaki Teknoloji Öngörü Çalışması sırasında ortaya konan panel raporlarından yararlanarak -ve TÜBA'nın öngörü çalışmalarını da bilerek- hazırlamıştı. Grup Raporu'nun sonuç bölümünde altı çizilen nokta şuydu:

"...önemle vurgulamak gerekir ki, TÜBİTAK ve TÜBA tarafından yürütülmekte olan 'teknoloji öngörü' ve 'bilimsel araştırma öngörü' çalışmaları Türkiye'nin uzun erimli bilim ve teknoloji politikalarının belirlenmesine temel teşkil etmek üzere yapılmaktadır. Ne var ki, anılan öngörü çalışmalarından politika ve strateji çalışmalarına henüz geçilmiş değildir [İktisat Kongresi için oluşturulan Bilim ve Teknoloji Politikaları Çalışma Grubu, raporunu 2003 yılsonunda hazırlamıştı]. ...Bu son derece kapsamlı öngörü çalışmalarından türetilecek politikalar da, öngörü çalışmalarında olduğu gibi, konuya taraf kurum ve kesimlerin temsilcilerinin ve uzmanların katılımlarıyla ortaya konulacaktır. Onun için, bu politikalar, Çalışma Grubumuzun kendisine tanınan kısa süre içinde ortaya koyabildiği politika önerilerinden çok daha sağlıklı olacaktır. Bu nedenle, siyasî erkin ...Türkiye'nin ulusal ölçekteki bilim ve teknoloji politikasını siyasî bir karara dönüştürmeden ve bir hükümet programına bağlamadan önce, yapılacak bu çalışmaların sonuçlarını mutlaka değerlendirip dikkate alması gerekir.

"Çok açıktır ki, ileride bu çalışmaların sonuçlarından hareketle, kurumsal ve yasal düzenlemeler bağlamında çok daha somut politika önerileri ortaya konarak bunların bir eylem plânına bağlanması gerekir. Bu yapılırken bilim, teknoloji ve üretim politikalarının bir bütün olarak ele alınması gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. Kaldı ki, bilim, teknoloji ve üretim politikalarının diğer bütün politika alanlarıyla çok yakın bir ilgisi vardır ve bütün bu politikalar iç içedir. Burada gözetilmesi gereken nokta sistemik bütünlüktür."

Çalışma Grubu'nun bu temennisi, Kongre'de kabûl gördü; Sayın Başbakan Kongre'yi açış konuşmasında Vizyon 2023'e göndermede bulundu; Kongre'nin Sonuç Bildirisi'nde de Vizyon 2023 yer buldu. **Görünüme göre**, durum bu. Şimdi, Çalışma Grubu'nun üyeleri ile Grup Raporu'nun görüşüldüğü oturumun katılımcıları ve sözü geçen öngörü çalışmalarına

emek ve gönül vermiş bilim insanları ve uzmanlar, hep birlikte, görünümdeki bu durumun 'kuvveden fiile çıkmasını' bekliyorlar. Eğer bu görülürse, gönül rahatlığıyla denecek ki, artık Türkiye'de de, tasarlanan bilim ve teknoloji politikaları, başka ülkelerde, örneğin G. Kore'de olduğu gibi, kâğıt üzerinde kalmıyor; hayata geçiriliyor. Bu böyle olursa, kazanan elbette Türkiye olacak.

Mayıs ayı, bilim ve teknoloji ile ilgili tasarıların hayata geçmesi açısından, şeytanın bacağına kırılmasını bekleyen bir başka etkinliğe daha sahne oldu: Türkiye 2. Bilişim Şûrası... İki hafta sonraki konumuz **Şûra'nın Sonuç Bildirisi** olacak.

<http://www.inovasyon.org>

CBTD. 05 Haziran 2004.